

Pri 2022

Leto II.

Štv. 3.

SLOVENKA

1944

Slovenska Protif. ženska Zveza.

PRVO ZASEDANJE PRVEGA SLOVENSKEGA

PARLAMENTA.

Med največja čudesa slovenskega narodnega prebujanja spada prav gotovo zgodovinski dogodek—prvo zasedanje slovenskega parlamenta, Slovenskega Narodno osvobodilnega sveta. Po več kot tisoč letih hlapčevanja in nevesele preteklosti, po vseh težkih borbah s sosedilničnimi naše zemlje, po najbolj divjih in brezobzirnih poiskusih nemških in italijanskih fašistov, da bi nas razkosali in uničili, pomeni ta dogodek ustajenje slovenske narodne skupnosti in začetek nove slovenske državnosti v veliki, demokratični državi vseh svobodnih in enakopravnih jugoslovanskih narodov—v novi, federativni Jugoslaviji.

Prvo zasedanje prvega slovenskega parlamenta je prav gotovo edinstveno v zgodovini naroda. V sredi ta kožvane Hitlerjeve trdnjave, na ozemlju, ki ga branijo junaške partizanske brigade, so se zbrali predstavniki iz vseh slovenskih pokrajin, Štajerci, Korošci, Gorenjci in Primorci, da združijo svoje volje v oblikovanje skupne usode združene slovenske skupnosti. Eni iz vrst borcev iz brigad in divizij, drugi iz osvobojenih delov Slovenije, tretji člani iz krajev, kjer še gospodarji okupator, zastopniki vseh slojev in poklicev, politični delavci in gospodarski strokonjaki, delavci, kmetje, izbraženci, tovariši, tovarišice. Da, tudi tovarišice, naše najboljše, najbolj prekaljene in požrtvovalne žene, ki so bile izvoljene na prvem zboru poslancev slovenskega naroda v Kočevju. Vsem zbranim se je odražala na obrazih predanost naših velikih stvari, vsem se je zrcalila v očeh odločnost, resnost in želja pomagati trpeči domovini. Njihova pot do narodnega zaupanja je bila polna preizkušenj in nesebičnega dela. Nikogar od njih ni pripeljala na to mesto špekulacija, žejna za dobičkom in bogatimi dohodki, ki so nekoč deževali lažnim poslancem in goljufili kričačem v parlamentih. Izvolila jih

je ljudstvo, kot svoje najboljše, najspodobnejše prestopnike in jim je zaupala težko odgovornost najtežjih dni.

Delo ki ga je opravil na svojem prvem zasedanju SNOS je usodnega pomena za vse bodočnost slovenskega naroda. Na podlagi drugega zasedanja AVNOJ-a v Jajcu, ki je načrtalo obrise nove Jugoslavije in bratskega sožitja jugoslovanskih narodov, smo se s sklepi prvega zasedanja slovenskega parlamenta Slovenci vključili v to državno federativno skupnost in oblikovali svoje državnost v novi Jugoslaviji. Potrjeno je bilo delo naše delegacije v AVNOJ-u, ki je sodelovala na zgodovinskem zasedanju v Jajcu, z navdušenjem je bila pozdravljena ustanovitev nove jugoslovanske skupnosti pod vodstvom Nacionalnega Komiteta in genialnega maršala Tita. Ustrezno poimovanje jugoslovanske federacije so bili postavljeni pogoji za formiranje slovenskega nacionalnega komiteta kot slovenske narodne vlade. Utihnilo so se temelji najbolj popolne in široke demokracije, po katerih si bo slovensko ljudstvo v novi bodočnosti samo krojilo svojo usodo skupaj z bratskimi jugoslovanskimi narodi. Proglašena so bila osnovna načela, ki bodo dajala bodočnosti slovenskemu ljudstvu najširše demokratične pravice. Sprejeti so bili odloki za utrditev in dokončno igranje slovenske narodne oblasti, odlok o razpisu volitev, o ustanovitvi zakonodajne komisije in verske komisije za reševanje vprašanj, ki so v zvezi z vero in cerkvjo nadalje komisije za ugotovitev zločinov okupatorjev in njihovih domačih pomagačev. Po spojitvi Slovenskega Narodnega Sveta za Primorsko z organi celokupne slovenske narodne oblasti je bil z velikim navdušenjem soglasno izvoljen za člana predsedstva SNOS (za člana Izvršnega odbora OF)

p i s a t e l t o v . F R A N C E B E V K

dosedanji predsednik Slovenskega Narodnega Sveta za Primorsko.

V imenu slovenskih mater in žena je med zasedanju SNOS ocenila veliko pomembnost teh trenutkov za izgradnjo slovenske narodne oblasti tovarišica Marija Ivančičeva, ki je že na kočevskem zboru kot partizanska mati junakinja gonila srca vseh navzočjih s svoje vzvišeno žrtvijo in čudovito ljubeznijo do slovenske do movine. Spomnila se je leta 1918, agitacije "Jugoslavije in silnega razočaranja slovenskih mater in žena med državo, ki je takrat prodala stotisoče naših slovencev v sužnost tujcem. Povdarila je razliko med novo Jugoslavijo ki se poraja in v katero se vključuje slovenski narod po prvem zasedanju svojega parlamenta z besedami: "Ar ne bomo ne slovenske matere in žene zaupale naši novi oblasti? Saj smo jokupile z lasto krvjo, z lastnimi sinovi. Iz te krvi nam klije ta nova bolečnost"

Kalalje so bili izglasovani ukrepi, ki naj usmerijo in načrtno vodijo naše gospodarsko, finančno, zdravstveno delo, take ciloke zaščititi gozdov, o zaščititi semen, plemenske živine, obdelavi zemlje, pooblastilo za izdajo plačilnega bona in razpis naročnega davka ter odlok o ustanovitvi rediteljskih svetov. Vsi ti sklepi so se po predlogih, ki jih je stavilo predsedstvo SNOS uveljavili na podlagi obširne debate in prostega glasovanja. Ob koncu je bilo ob silnem navdušenju odposlan topel pozdrav maršalu Titu, genjalnemu vojskovodji in ustvaritelju nove Jugoslavije, simbolu nase borbe, ki dviga tudi vse ostale zatirane in zaslužnjene narode na boj za osnovne državne nacionalne in človečanske pravice.

Ni, pretirana samozavest nas Slovencev, če vidimo v prvem zasedanju svojega parlamenta dragocen ⁱⁿ nad vse važen zgodovinski dogodek za izoblikovanje naše bodočnosti združene in svobodne Slovenije v novi federativni Jugoslaviji. Prav tako visoko je odsečil pomen zasedanja navzoči predstavnik angleškega vojaškega odposlanstva, gospod major Jones, z besedami: "Vi, ki ste tu

zbrani, ustvarjete nekaj tako velikega, da se tega naro-
da niti sami ne zavedate. Oje njenje je, da ustvarjete
vzor države za ves zapadni svet....."

Bogdan Oselnik.

ŽIVIL PRVI SLOVENSKI PARLAMENT!

CHURCHILL V GOVOR.

Dne 22. februarja je imel gospod W. Churchill, minis-
terski predsednik Velike Britanije v spodnji zbornici
naslednji govor:

O Jugoslaviji:

V Jugoslaviji najamo pomoč maršalu Titu. Kljub najstra-
hotejšim nemškim grozodejstvom in represalijem na
talce in počeželskim prebivalstvom z ženami in otroki
vred, inajo partizani kontrolo v svojih rokah. Nemci dr-
žijo glavna mesta in si prizadevajo, da bi funkcionir-
al železniški promet. Njihove kolone se pomikajo po
deželi sem in tja, vendar držijo samo tisti toren, na
katerem se nahajajo in nič drugega. Vse ostalo pripada
hrabrim partizanom.

Nemške izgube so zelo težke in kolikor se tiče sedaj
njih bojov, so mnogo višje, kakor izgube partizanov. Če
pa računamo talce in civiliste, ki so jih Nemci hladno
krvno pobili so seveda nemške izgube manjše kot pa
partizanske. Ubijanje civilnega prebivalstva iz čiste
želje po ubijanju samo večja nemške grehe in bomo mora-
li zato še večji neri obračunovati z Nemci. V Jugos-
laviji sta dva glavni cili. Prvi so gerilski oddeli
pod poveljstvom generala Mihajloviča. Ti so prvi stopi-
li v borbo in do neke mere predstavljajo oborožene si-
le stare Srbije. Nekaj časa po porazu jugoslovanske re-
dne armade so te sile nadaljevale z gerilsko vojno. Mi
jim nisimo mogli poslati nobene pomoči ali materjala,
razen tega, da smo jim vrgli nekaj graiva z letali.
Nemci so na vsako gerilsko aktivnost odgovarjali s

streljanje skupin 400 do 500 oseb v Beogradu. Žal pa moram reči, da je general Mihajlovič postopoma zašel od tako daleč v stran, da so nekateri njegovi poveljniki -sklepali sporazume z Italijani in Nemci, zaradi česar so jih Nemci in Italijani pustili na nekaterih področjih v miru. Četniki pa od takrat dalje niso napravili nič, ali pa prav malo proti okupatorju. Tedaj si je pojavil na pozorišču nov in mnogo bolj učinkovit borec za svobodo. Jeseni 1941 so partizani marsala Tita začeli z besno in krvavo vojno za obstanek proti Nemcem in se z golimi rokami trgali orožje iz nemških rok.

Partizanske vrste so hitro naraščale. Niti nemške represalije, tudi če so se še tako krvavo izvrševale nad talci ali vaščani jih niso prestrašile. Partizanom je šlo za smrt ali svobodo. Kmalu so partizani začeli prizadevati Nemcem težke izgube in so postali gospodarji prostranih področij. Bili so pod spretnim vodstvom in so nastopali po gerilskem načelu ter so postali za Nemce nevišani in smrt nevarni. Danes so bili tu, jutri tam, bili so povsod, Nemci so začeli proti partizanom ofenzivo velikega obsega, toda partizani so jih vsakokrat dočakali in ko so bili obkoljeni, so pobegnili, potem ko so prizadejal sovražniku velike muke in izgube.

To gibanje je po številu kmalu prekosilo silo generala Mihajloviča. Ne samo Hrvatje in Slovenci, temveč tudi veliko število Srbov se je pridružilo marsalu Titu, tako da ima danes pod seboj več kot četrtilijona nož in veliko količino orožja, ki je bilo davno to sovražniku ter ima organizirano znatno število divizij in korpusov. Tako je formiran ves pokret ne da bi izgubil svoje gerilske lastnosti, brez kateri ne bi mogel uspeti. Te sile držijo v tem trenutku v šahu najmanj 14 izmed 20 divizij (nemških) na balkanskemu polotoku.

Okrog in znotraj teh junaških borcev se je razbilo narodnostno in zedinjevalno gibanje. Komunistični element je imel čast, da je to gibanje začel. Toda, ko je

to gibanje narastlo po moči in po številu, ^{je} prišlo do procesa prilagojevanja in zedinjevanja, v katerem so prevlagali nacionalni ideali. V maršalu Titu so našli partizani odličnega voditelja, ki si je pridobil že ve like slave v boju za svobodo.

Žal, toda neizogibno so te sile prišle v nasprotje s silami generala Mihajloviča. Aktivnost partizanov je križala račune v sporazumnih mihajlovičevih komandanah s sovražnikom. Mihajlovič je poskušal zaščititi te sile. Prišlo je do mnogih tragičnih borb in težkih množevanj med ljudmi iste narodnosti in iste dežele. Te nesreče so prišle samo radi skupnega sovražnika.

Danes je število pristašev Tita mnogo višje od pristašev Mihajloviča, ki delujejo v imenu kraljeve jugoslovanske vlade. Danes so seveda partizani maršala Tita edini ljudje, ki se učinkovito bore proti Nemcem.

Je dolgo časa sem se živahno zanimal za gibanje maršala Tita in sem mu poskušal ter mu poslušam tudi sedaj pomagati na vse načine. Moj mladi prijatelj kapitan Bicklen, ki je zljaj podpolkovnik, si je spustil na jugoslovanska tla skoraj pred enim letom ter je bil celih osen mesecev v Vrhovnem štabu maršala Tita. Tri nekatere prilike je ista borba ranila maršala Tita in podpolkovnika Bickina. Od podpolkovnika Bickena smo do bili živ opis celotnih borb, v katerih je sočeloval, kakor tudi o njihovih voditeljih.

"Lansko leto pa sem poslal v Jugoslavijo že precej veliko vojaško misijo pod vodstvom generala Mac Leena. Danes lahko zagotovim spojni zbornici, da bom storil vse, kar smo sposobni storiti, da bomo z vsemi močmi pomagali maršalu Titu in njegovim junškim odredom!"

"Ko sem bil bolan mi je maršal Tito poslal pozdrav in očitlej naprej si stalno in prijateljsko dopisujeva. Mi ga bomo podpirali z vse močjo ki jo imamo na razpolago v skladu z našimi drugimi glavnimi obveznostmi."

"Kakšen pa jevtakšni situaciji položaj kralja Petra,

in jugoslovanske vlade v Kairu? Kot 17 letni otrok je kralj Peter ušel iz klešč namestništva in je z novo jugoslovansko vlado našel zatočišče v naši državi. Mi nemoremo na noben način pretrgati zvez z kraljem. On je brez dvoma zgubil ugled v očeh partizanov zaradi tega, ker je njegova vlada delala z Mihajlovičem in njemu podrejenimi komandanti. Mi na Britanskih otokih se držimo monarhističnega načela in smo okusili mnoge blagodati od ustavne monarhije, nimamo pa nobenega načelnega namena ali želje, da bi usiljevali naše ideje drugim državam. Kolikor se tiče nas, bodo naredi v mirnih razmerah lahko izrazili svojo voljo. Grki? Jugoslovani in Italijani bodo imeli popolno svobodo, da si uredijo obliko vladavine, kakor si jo želijo. Za enkrat je položaj nekoliko zapleten."

"Upam, da bom užival zaupanje spodnje zbornice, ko bom skupaj z ministrom za zunanje zadeve delal na rešitvi vprašanj, ki se bodo v tej situaciji pojavila; ko likor bo v moji moči v soglasju z našima zaveznikoma Sovjetsko Rusijo in Ameriko, ki že pošiljata svoje misije k maršalu Titu, kar moram z veseljem povedati."

"Naša čustva se ravnaajo po načelu, da imamo zaupanje v tiste, ki so ohranili svoje zaupanje v nas in da nadaljujejo brez predsodkov in ne glede na politična nagnenja s tistimi, ki se borijo proti nacizmu ter prizadevajo sovražnikom največjo škodo."

O n e d z a v e z n i š k i h o d n o s i h :

Odnosaji med veliko Britanijo, Ameriko in Rusijo so tako tesni, kakor niso še nikdar bili. Stojimo pred velikimi dogodki, ko bomo podvzeli največje skupne operacije proti sovražniku. Padli bomo po sovražniku z morja, zraka in kopnega, kakor smo se dogovorili na konferenci v Teheranu. Marili bomo z vsemi silami in si cer sponladi in poleti.

O N e m č i j i :

Vsi zavezniki zahtevamo od Nemčije brezpogojno ka-

pitulacijo. Ta pojem pa ne znači zasužnjenja ali pa uničenja nemškega naroda. Vse kakor pa leži v tem pojmu, da zavezniki ob brezpogojni kapitulaciji ne prevzamejo napram Nemčiji nobenih obveznosti. Zato za Nemčijo tudi ne more veljati Atlantska karta in se Nemci ne bodo mogli sklicevati na njo, če bodo prisiljeni odstopiti drugim državam in narodom nekatera svoja ozemlja in pristati na popravila mej. Takrat ne bo mogoče uveljavljati ugovorov proti zaveznikom, kakor je bilo to koncem prve svetovne vojne, ko so se sklicevali na Wilsonovih štirinajst točk, češ, da bi te morale veljati tudi za Nemčijo. Zavezniki nočejo biti vezani na Nemčijo na podlagi kakšne kravje kupčije. Razume pa se, da zavezniki napram Nemcem ne bodo nastopali kot kaki barbari in, da tudi ne nameravajo izbrisati Nemčije iz zemljevida.

V ostalen delu svojega govora je Churchill govoril o italijanskem bojišču, o zračni vojni, o Poljski in o koncu vojne.

ŽIVELI NAŠI ZAVEZNIKI.

IZJAVA BORBENIH PRIPORIL NA PRVI KONFERENCI.

Pripravljene smo vse delo in breme naše svete borbe v zaledju prevzeti na svoja rame-na. Vsi moški tovariši pa naj gredo v vojsko, naj gredo tja, kjer je mesto vsakega zaveznega Slovenca.

Stopnjevale bomo svojo borbenost in požrtvovalnost do naše NOV jo z vso močjo podpirale ter nudile najmočnejše opre naši narodni oblasti.

Biti hočemo desna roka našemu AVNOJ-u in obljubljam, da bomo čuvala našo borbeno enotnost vsega slovenskega naroda, s tem bomo izpolnile naročilo našega velikega maršala in voditelja tovariša Tita.

Zborovalke na prvi pokrajinski konferenci.

ŽENE! SPOBUDITE PRI IZGRADNJI SLOVENSKE NARODNE OBLASTI

ZEMLJA KLICE.

Obdelajmo sleherni kosček zemlje—to je naše geslo letošnje pomladi! Da bomo nasitili našo vojsko ob njenem poslednjem smrtonosnem naskoku na sovražnika, da bomo vrniki zdravje našim ranjencem in vojnim bolnikom, da ne bodo trpeli pomanjkanja politični delavci v zaledju, da ne bo lačna družina, da nam bodo otrovi rastli v krepke, srečne ljudi, da bodo pogoščeni tisoči internirancev in iseljencev, ki se bodo vrnili na svoje opu stošene domove, da ne bo shramba prazna, ko se bodo po končani zmagi vrnili naši junaki na svoje domove!

Na možovo mesto si stopila v gospodarstvu ti, žena; na tvoja ramena so padle vse našete skrbi za družino, za hišo, za polje in gozd, za celotno kmetijo. To je velik preokret v življenju vasi in kmečkega dela. Mož je prijel za puško—žena za plug, fant za mitraljez—dekle za kramp. Mora tako biti, če hočemo doseči svobodo; zakaj če ona zemlja, ki bo vsa prepojana s krvjo in znojem prerita in prekopana, bo svobodna. Le na take zemlji se bodo svobodni ljudje urejali svoje življenje po lastni volji.

Slovenske žene so razumele svoje naloge, ki jih nalaga ta težki čas. Žene srečas pri oranju njiv, vidis jih pri obdelavi vinogradov, v hlebu, pri živini, pri vsakem delu.

Včasih si se, slovenska žena, z možem pogovorila o vseh težavah in vprašanjih, ki jih je prinašalo delo: kje bosta kaj sejala, sadila, kje bosta nabavila to in ono, kdo vam bo pomagal pri izvršitvi dela itd. Danes išči pomoči in nasveta pri svojih sosedah. V a š k a s k u p n o s t n a j b o t i s t a, k i b o n a d o m e s t i l a d r u ž i n s k o. Z medsebojno pomočjo bomo prebredli težave in skrbi, ki so nad nami vse

mi. Odbori SPŽZ naj bodo iniciatorji-organizatorji dela. Organi oblasti osvobodilne fronte bodo storili vse, da se bo moglo delo na polju izvršiti in z organiziranjem delavne fronte na vasi se bo obdelala vsa zemlja, da bodo imeli naši borci dovolj hrane in da bodo dovolj hrane tudi za dom.

Slovenska žena! Uveljavi svojo besedo v vaškem odboru in podpri ustanovitev delavnih čet na vasi! V skupnosti je naša moč, enotnost rodi uspehe.

Ne pozabi tudi na tisti del kmetijstva, ki ga je do slej imela kmečka žena na skrbi: prašičereja, perutninarstvo in vrtnarstvo. Dobro krmi in neguj prešiče, da bo dovolj maščob za prihodnjo zimo. Nasadi takoj čimveč dobrih kur nesnic, da dobiš piščeta že zgodaj spomladi. Posej in usadi čimveč zelenjave, ki vsebuje potrebne snovi za naše prehrane.

Naj tvoje delo letošnjo pomlad dokaže vso ljubezen ki jo zaslužijo naši borci in ki jo zasluži naša trpinčena zemlja ko boš obdelala vrt, ne pozabi na rože! Slovenska hiša naj bo okrašena za veliki praznik in partizan ki pojde mimo tvoje hiše naj dobi pušelo za spomin!

Glavni odbor
Slovenske protifašistične ženske
zveze.

NAŠA VOJSKA IN NAŠI OTROCI NE SMEJO TRPITI POMANJKANJA! ZATO NE SMI OSTATI NITI . RED NAŠE ZEMLJE NEOBDELANE!

DROBTINICE IZ NAŠE ŽENE.

/Slovenska delegacija se vrača z drugega zasedanja AVNOJ-a/

S tako novico so presenetili belokranjke, ko so bile na svojem drugem okrožnem zborovanju. V vasi se je ustavila slovenska delegacija za AVNOJ ki si je vrača

la z zasedanja v Jajcu. Planile smo kvišku, debata je bila za hip prekinjena in ugibale smo, kaj so naši odposlanci prinesli slovenskemu narodu z zasedanja. In glej, ni trajalo dolgo, ko so se odprla vrata in celotna delegacija je kljub veliki utrujenosti po dolgem potovanju stopila v našo sobo. Po prisrčnih pozdravih nam je tovariš Boris Kidrič, sekretar IOOF z ognjevitimi besedami podal kratek pregled sklepey zgodovinskega zasedanja v Jajcu. Govoril je od čudeznem bratstvu narodov Jugoslavije ki se je skovalo v krvavih težkih preizkušnjah naše borbe. Govoril je o veliki ljubezni s katero so bili sprejeti odposlanci vseh narodov povsod, kamor so prišli. Ni bilo kraja, kjer bi jih ne sprejeli z viharim navdušenjem, saj so vedeli da so odposlanci govorili, sklepali in odločali v njihovem imenu. Vedeli so, da pomenjajo sklepi zasedanja prelom s staro gnilo Jugoslavijo in da se je rodila nova, svobodna domovina.

Na konferenci je spregovorila tudi tovarišica Mica Slandur, edina slovenska delegatka, ki se je zasedanja udeležila. Pravila je o svojem srečanju z našo ljubo Kato Pejnovič o prisrčnih dokazih ljubezni naših sester z juga napram nam Slovenkam. Povedala nam je da bučno sledijo naši borbi in se srčno veselijo vsakega našega uspeha. Izročila nam je njihove borbene pozarave in govorila tako topló in prisrčno o njih, da smo začutile tesno povezanosti s svojimi junaskimi sestrami.

VSE ANTIFAŠISTKE PODVOJIMO SVOJE NAPORE V NARODNO OSVOBODILNEM BOJU!

TOVARIŠICE NAM PIŠEJO.

Tako svobodo nam prinašajo "Švabobranci":

Bilo je zgodaj zjutraj, ko so v našo vasico nenadoma pridrveli kamijoni. Predno smo se zavedla je že bila

hiša, katere sedaj vidiš, vsa obkoljena od belogardističnih in nemških psov, mi je pripovedovala stara kraševka. Zaprli so vsa vrata, vse dohode in preplašene stanovalce, vrgli v eno sobo. Nato so celo stavbo polili z bencinom in zažgali. No! groznimi kiki, ki so pretresli celo vas in katerih ne pozabimo nikoli, je zgorelo vsa družina, mož, žena, hčerke z dvema nedolžnema otročičima od treh do štirih let, ter tekle in mož, katero sta pri hiši pomagala.

V grozi in obupu je ženica sklepalala roke in trepetaje gledala po gorišče, ta nemi prizor groznega trpljenja, ki kliče po naščevanju. Onemela sem v grozi in neizmerna bolestin je stisnila srce ob spominu na ubogo družino. Spomnila sem se lepih nedolžnih otrok, kateri so z mano ob zadnjem obisku tako prijetno kramljali. Spomnila in primerjala sem jih s svojimi neboljjenčki, stisnila sem pesti in presegla, da ne odneha mo vse dotlej, dokler ne dosežemo cilja, kater je že tako blizu.

Isti dan sem prisegla naščevanje vseh slovenskih žrtev ter smrt vsem izvržkom slovenskega naroda - svabobrancem ter nemškim psom.

Vsem tistim, ki do danes še ne vedo, kdo so Rupnikovi izdajalci in nemški okupator za nas Slovence, naj jim bo zgoraj navedeni primer v dokaz.

Kraška Nuša.

Nati partizanu-prostovoljcu!

Sin moj, danes priznuješ sedemnajsti rojstni dan. In že nekaj mesecev se nahajaš med vrstami naših borcev, borcev za pravico in svobodo! Holčeal si! Holče si odšel kamor te kliče dolžnost. Stojiš v vrstah, ki dvigajo glas za pravico in svobodo! Otrok si še - in vendar cel mož. Čutil si z nami vred nalastnim plečih preganjanje. In zavedaš se, da je nastopil sveti trenutek - borba za osvoboditev - in da ne smeš manjkati v vrsti. Odšel si, ne da bi povedal. Vedela sem kaj si šel, ven-

dar sem bila v skrbeh-materinska skrb. Nenadoma pa si mi poslal nogavice, da jih operem in v nogavicah listek rekoč: "Mama, odšel sem tja, kjer je zame mesto. Bodi pozdravljena in poljubljena!" Neizmerno sem bila vesela. Zaveš se sin proletarke, da je odločilni trenutek. De liš s tovariši trpljenje in veselje a plačilo neizmerno bogate-narod slovenski bo osvobojen. V mislih sem pri tebi in tovariših, spremljan vas. Vroč želja mi kipi v srcu in za voščilo ti jo kličem: "Bodi čvrst in hraber in nehaj borbe dokler ni u n i č e n a v s a s o v r a ž n a s i l a, p o t e p t a n a v s a k r i v i c a s l o v e n s k e m u n a r o d u p r i b o r j e n a s v o b o d a i n p r a v i c a !"

Sinko moj in tovariši vsi ni daleč za sveti trenutek. Stojimo na zadnji stopnici pred vrati velikega ustaje nja. Naša beseda, ki je bila prezrta in zaničevana, naša zemlja, ki je prepojena s krvjo lastnih sinov trpinov, bo odrešena! In s slovensko besedo na slovenski zemlji bomo postavili spomenik zgodovini, ki jo do danes svet nima. Prepričana sem, da ta lan ni več daleč, ko se boste srečni domov vrnili. Čutim tudi svojo vrnitev, sinko moj. Prišel boš na tino. Iznenačil me boš na vratih s klicem: "Mama, borci smo se vrnili, vsa pravica in svoboda priborili."

Srečna, presrečna tvoja mati in ves narod na osvobojeni slovenski zemlji.

Prisrčno te poljublja tvoja mati

(Vladimira Kras)

Z V i p a v s k e g a .

Kako ljubimo našo vojsko.

Ob 26.letnici Rdeče Armade smo Vipavke nabrale okrog 90 kg krofov, ki so jih napekle naše požrtvovalne žene. V jerbasih smo jih nesle naši brigadi Ivana Gradnika, ki je bila ravno takrat pri nas. Borci so bili ze

lo veselili. Posebno so bili veseli tega darila rusi, ki jih je bilo okrog en bataljon in ki imajo svojega ruskega komandanta. Skupaj z nami so peli pesem "Čez gore....." Tako pristržno so nas prijeli, kot znajo le naši partizani.

Prav tako kot znamo Vipavke ljubiti svojo vojsko, znamo tudi sovražiti nemške bandite in domače izdajalce.

V i p a v k a - V o l g a .

Z G o r i š k e g a .

Kako smo praznovali 8. marec.

Letošnji 8. marec je bil velik praznik za goriške žene. Praznovali so ga v veliki ljubezni do naše vojske. Po vseh vaseh so prirejale mitinge z igrani, recitacijami, prepevale so naše borbene pesmi. Po glavnih cestah so pisale naše parole, raztresle slovenske zastavice z rdečo peterokrako zvezdo. Na vseh gričih so gorili kresovi in opominjali čalec na okrog, da je 8. marec praznik vseh borbenih žena. Na prireditve so povabile naše partizane, jih lepo sprejele in pogostile tako, da je tuji vojska cutila praznik naših žena.

G o r i š k a - P e t r a .

Tudi iz ostalih okrožji smo prejele poročilo o prav tako svečanem praznovanju 8. marec.

(O p o m b a u r e d n i š t v a)

I z B r d .

Z veliko ljubeznijo smo šle na delo, ko je bil razpisani nabiralni mesec za naše bolnice. Trudile smo se in nabrале kar smo največ mogle za naševranjene borce. S tako ljubeznijo so naše žene dajale vse, kar se le moglo za našo vojsko, ne morem popisati.

Vedite borci, čeprav je skromno darilo, toda res izkreno. To vam pošiljajo briške žene.

Š m a r n i c a .

S Tolminskega.

V zadnji dneh je okupator pri nas pričel z nova taktika. Aretacije, požigi so na dnevnem redu. Ti banditi skupaj z domačimi izvrški hočejo zatreti borbeni polet na Tolminskem. Toda zamanj. Prepozni ste!

Dobro se zavedamo na nujnosti naše narodno osvobodilne borbe in stopale bomo po stopinjah, ki so jih nam začrtali stari tolminski puntarij.

Tolminka.

Idrijskega.

O našem okrožju prav malo veste. Toda tudi če nismo pisale, smo vedno delale tako kot ve ostale. Plötle smo, in smo samo nogovic dale 240 parov našim borcem. Peromo, šivamo, in kuhamo za naše borce, v katerih gledamo svoje rešitelje.

Tudi naši narodni oblasti nudimo vso pomoč, saj smo tudi žene v odborih, ker vršimo prav tako svoje dolžnosti kot naši tovariši.

Organizirale bomo delavne čete in obdelale tudi poslednji košček naše svete zemlje.

Iz Idrijskega okrožja.

DEKIETA IN ŽENE! PLUG IN MOTIKO V ROKE! VSA NAŠA ZEMLJA
MORA BITI OBDELANA! ORGANIZIRAJMO DELAVNE ČETE!

Iz Baškega.

V januarju se je vršilo v našem okrožju prvo okrožna konferenca SPŽZ. Navzoče so bile vse aktivistke. Domačinke vasi, kjer se je konferenca vršila, so v ta namen lepo okrasile dverano z zelenjem in napisi. Ob 11 uri dopoldne se je vršila zborovanje, katero je otvorila tovarišica Kar-jatka in podala besedo tovarišu Janku. Z ognjevitimi besedami nam je orisal velike uspehe naše hrabre vojske ter naših zaveznikov. Lepo

je govoril o maršalu Titu in o herojskih uspehih, katere zanje NOV dan za dan po vodstvom našega Tita. Naglasil je naglo napredovanje Rdeče Armade ter veliko pomoč, katero nam nudijo zavezniki. Posebno navdušenje je zavladalo v dvorani, ko je govoril o AVNOJ-a in naši novi vladi Nacionalnem Komitetu Osvoboditve Jugoslavije, ter o odlokih sklenjenih na drugem zgodovinskem zasedanju AVNOJ-a. Iz vzklikov navdušenja in zarečih oči si lahko spoznal koliko naša žena čuti z našo vojsko.

Tovarišica Ivanka nam je podala in orisala položaj žene v preteklosti, današnje borbe ter naše dolžnosti v današnjih dneh. Navedla nam je par primerov naših sester z juga ter vzhoda, in nas pozvala, da tudi mi sledimo njihovem vzgledu.

Govor tovariša Janka in tovarišice Ivanke je bil večkrat prekinjen z navdušenimi vzkliki in ploskanjem. Nato je sledilo poročilo o delu. Vsaka rajonska sekretarka je podala poročilo o svojem rajonu. Za poročili je sledila debata. Skoraj vsaka je imela kaj povedati ali pripomniti. Sklenile smo vse enoglasno, da bomo povečale našo aktivnost, da bomo pritegnile v našo organizacijo še tisto malo število žena in deklet, ki še danes stoje ob strani, da se ne bomo ustrašile nobenih žrtev ter da bomo tako tudi mi doprineske svoj delež k skorašnji zmagi.

Konferenca se je zaključila s prepevanjem borbenih pesmi. Razšle smo se srečne in vesele z novimi načrti za nadaljnje delo.

M i c a

I z I s t r e .

Tudi me se danes oglašano. V imenu Istrank vam bom povedala tudi jaz nekaj. Nam se pozna 25 letno zatiranje fašizma. Naša Istra je že po svoji narodi precej

siromašna. V prilikah, v kakšnih smo živeli toliko časa, se je ta beda še bolj povečala. Nismo imeli šol, kar se nam tudi zelo, zelo pozna. Naša organizacija SPŽZ je tudi pozneje prodrla k nam kot v ostale dele Primorske. Z ve seljem smo se oklenile dela. Danes je pri nas že mnogo boljše. Prihajajo partizani, prinašajo nam čtivo in poča si se izobražujemo tudi mi. In danes se prirejajo sestanki v Istri, katerih se udeleži do 60 žena.

Me vse ljubimo našo vojsko in ker za enkrat ne znamo drugače pomagati in sodelovati v naši narodni osvobodilni borbi, nudimo vso pomoč našim borcem.

Tovariško vas pozdravlja I s t r a n k a .

Pismo 14 letnega dečka, ki ga je pustil svoji materi pred odhodom v partizane.

Predraga tovarišica mama!

Z boličino v srcu te zapuščan samo s mojim malim bratom. Očeta imamo v Nemčiji in tam strada in ga preganja nemška zver.

Klič me dolžnost zavednega Slovenca in tudi premišljajoč te rane v naši družini, grem z veselja srcem med naše tovariše, v boj za našo zlato svobodo, ki bo v najkrajšem času zasijala. Mlad sem in s tem, da stopam med partizane naj bode to vzgled vsem ostalim.

Za spomin tvojega sina ti pustim sliko, s partizanskim pozdravom se ločim od tebe draga mama.

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Tovariš IVO.

KULTURNI VEČER NA PRVI POKRAJINSKI KONFERENCI

S.P.Ž.Z.

Ob 8 uri svečer so priredile lep, zares lep kulturni večer. Vsako okrožje je nastopilo s svojimi točkami.

Neizbrisno mi je ostala v spominu tovarišica Tržačanka, ki je v svoji prekrasni narodni noši z velikim šopom rdečih nageljv na prsih deklamirala Gregorčicev: "Naš narodni dom". Sprostila se je prvič po dolgih letih zatajena slovenska beseda. Vse zborovalke smo občutile njeno srečo, vse smo občutile težo, ki je težila ta del slovenskega naroda toliko let. Beseda Tržačanke je plavala po dvorani je trkala na dušo. Mnogo deklatorec sem že slišala v življenju, ali nikoli še nisem slišala deklamirati s takim nedopovedljivim zanosom.

Ganljiv je bil prizor matere in sina, ki ga je naštudiralo pivško okrožje. Tovarišice iz pivškega okrožja so tudi plesale hrvaško, bosansko in partizansko kolo. V krasni slovenski, hrvaški, macedonski, črnogorski in srbski narodni noši so prikazale v kolu bodoče federativno Jugoslavijo.

Brezhibno je odpel mešani zbor vipavskega okrožja "venček narodnih pesmi". Tovariši iz tega okrožja so predvajali drugo sliko iz Cankarjevega "Hlapca Jerneja". Tovarišice pa so kot kazakinje plesale kozaško kolo. Tovarišica z Krasa nam je z mehkim glasom zapela pesem "Slovenka sem".

Čudno se zdi človeku, ko sliši na Primorskem "Slovensko pesem", ki se svobodno razlega in zdi se mu, da vse tisto, kar je tlačilo Primorsko 25 let ni bile res, da so bile le grozne sanje.

Vso pozornost občinstva sta pritegnili Tržačanki, oblečeni sta bili v bogato vezane narodne noše. Peli sta v dvospevu "Temna noč se je storila", in "Mi smo ubežniki, mi smo izgnanci" še dolgo potem so mi zvenele v ušesih besede "Kmalu, kmalu nas pokliče Trst in Gorica, in naščevana bo Bazovica,

v zarji krvavi ne bo žari.

Deklamirale so "V pepelnični noči" od Gregorčice in "Mi ustajamo" od Aškerca.

Naštudirale so še celo vrsto točk, ki nam pričajo o

njihovi delavnosti in o njihovi želji po slovenski besedi. Radi pozne ure jih nismo mogle več predvajati.

Program se je zaključil s solospevom tovarišice s Tolminskega okrožja. Z lepim, visokim glasom jo odpela večno lepo "Sonjo".

Z nepopisno mirnostjo in tihim duševnim zadovoljstvom sem odhajala s tega kulturnega večera, ki mi je jasno pokazal, da se ni dotaknil fašizem, ki je gospodaril na tej zemlji 25 let srca slovenske žene.

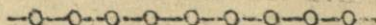
Mara.

Vsem tovarišicam!

Javljamo vam, da bodo rezultati tekmovanja za nabitni mesec objavljeni v prihodnji številki Slovenke. Do danes še nismo prejeli poročil iz vseh okrožij, zato tudi ne moremo objaviti uspehov.

Smrt fašizmu -- svobodo narodu!

Pokrajinski odbor SPŽZ za
Prinorsko.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

REV. A. J. ...

Tehnika "Ā V E N"